

Ustysz Dzieci
z Afazją

PORADNIK
DLA NAUCZYCIELI

Opracowanie: Anna Wysoczarska – neurologopeda PCPP-P w Elku

IV Dzień Osób z Afazją Rozwojową

1 października 2020 r.

Afazja
- umykające
słowa

Poznaj, Zrozum,
Zaakceptuj

www.rozkodujmyafazje.pl

"KOD" AFAZJI ROZWOJOWEJ

część 1

Niewłaściwie używam nazw

Zmieniam słowa na inne z tej samej kategorii,
mówiąc np. na łyżkę - widelec.

Moje słownictwo jest ubogie.

Mam trudności z aktualizacją pojęć lub nie
umiem przypomnieć sobie potrzebnego słowa.

Mylę podobnie brzmiące wyrazy.

"Uprawiam" słowotwórstwo.

Widelec?
Łyżka?

Wczoraj pójde
do kina

Mówię agramatycznie

Zazwyczaj podczas wypowiedzi nie
odmieniam słów przez liczby, rodzaje,
osoby i przypadki.

Nie używam przyimków i przymiotników.
Korzystam głównie z rzeczowników
i czasowników.

Nieprawidłowo używam czasów,
oznajmiając np. wczoraj pójde do kina.
Przestawiam głoski i sylaby w wyrazie lub
je opuszczam.

Zmieniam szyk w zdaniu.

"KOD" AFAZJI ROZWOJOWEJ

część 2

Buduję proste i krótkie zdania

Trudność sprawia mi budowanie dłuższych wypowiedzi. Używam równoważników zdań lub krótkich zdań, czy nawet pojedynczych słów w znaczeniu zdania.

Szukać owada

Wymień najpierw pory roku, następnie miesiące i dni tygodnia? Poniedziałek?!

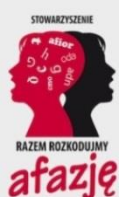
Mam również problemy z rozumieniem mowy

Buduję rozumienie na gestach i kontekście sytuacyjnym.

Zapominam znaczenia słów.

Nie rozumiem zdań złożonych i dłuższych wypowiedzi i dlatego podejmuję próby rozumienia na podstawie jednego wyrazu, co często jest nieadekwatne.

Nie rozumiem zdania ze względu na jego złożoną konstrukcję, pomimo że znam wszystkie pojedyncze słowa.

www.rozkodujmyafazje.pl

Trudności szkolne dzieci afatycznych – wskazówki dla nauczycieli

Dzieci z afazją z powodu głębokich deficytów komunikacyjnych oraz zaburzeń w innych strefach rozwoju (poznawczej, motorycznej, emocjonalno-społecznej) przejawiają trudności w uczeniu się. Najczęściej obserwowane problemy to:

Trudności z uwagą oraz przetwarzaniem słuchowym

- *Przed podaniem komunikatu należy skupić na sobie uwagę uczniów.*
- *Należy upraszczać polecenia, złożone dzielić na etapy, mówić powoli, wyraziście. Zdania powinny być proste i krótkie.*
- *Należy wizualizować przekazywane werbalnie treści (filmy, obrazki, gesty, mimika, pokaz czynności).*
- *Należy sprawdzać, czy uczniowie zrozumieli polecenie (uczeń może je powtórzyć prostymi słowami lub pokazać, w jaki sposób wykona zadanie).*
- *Polecenia powinny być przekazywane równocześnie w formie ustnej i pisemnej (kanał słuchowy i wzrokowy).*

Trudności w rozumieniu mowy

- *Uczeń z nasilonymi trudnościami w rozumieniu mowy powinien siedzieć blisko nauczyciela.*
- *Nauczyciel powinien wspierać komunikaty werbalne gestem, mimiką, pokazem.*
- *Aby dziecko mogło zrozumieć zagadnienia poruszane na lekcji, musi mieć możliwość działania na konkretach (to jest ważne nie tylko na etapie edukacji wczesnoszkolnej).*
- *Wiele trudności sprawiają dzieciom afatycznym występujące w zadaniach polecenia typu: podkreśl, przekreśl, zakreśl, otocz pętlą itp. Uczniowie bardzo często mylą te pojęcia, co skutkuje nieprawidłowym wykonaniem zadania.*

Trudności w wypowiedzianiu się

- *Należy pamiętać, że dzieci afatyczne mają wiele negatywnych doświadczeń w komunikacji z otoczeniem. Mogą unikać rozmów, co jeszcze bardziej pogłębia ich trudności komunikacyjne i emocjonalne. Czasami nie potrafią wypowiedzieć właściwego słowa, wskazują obrazki. Należy dać im taką możliwość, aby mogły odnieść sukces.*
- *Trzeba zachęcać dzieci z dużymi trudnościami w ekspresji mowy, aby korzystały z innych form wypowiedzi, wspierając zastępując komunikat werbalny (gest, mimika, obrazki, rysowanie, elementy języka migowego, PCS lub wybrane piktogramy, mówiki).*
- *Nauczyciel powinien parafrazować wypowiedzi dziecka, które często są niepoprawne. Tym sposobem daje informacje zwrotną na temat zrozumienia komunikatu dziecka, a jednocześnie prezentuje wzorzec prawidłowej wypowiedzi. Nie oznacza to jednak, iż wymaga powtórzenia poprawnej formy zdania.*
- *W nauce formułowania wypowiedzi należy pamiętać o stopniowaniu trudności.*
- *Gdy dziecko ma nasilone trudności z planowaniem, należy mu umożliwić odpowiadanie jednym słowem.*
- *W edukacji wczesnoszkolnej warto dużo śpiewać z dziećmi. W grupie dziecko nie czuje się oceniane, a śpiewając, jednocześnie uczy się mówić.*

Trudności w czytaniu i pisaniu – jednym z głównych problemów dzieci afatycznych w szkole

- *Naukę czytania i pisania liter (druku) rozpoczyna się dość wcześnie, bo już w wieku przedszkolnym pomimo niedokształconej często percepcji słuchowej. Pismo jest w przypadku dzieci z afazją istotnym narzędziem w terapii mowy. Stanowi bowiem wizualizację kolejności głosek w wyrazie.*
- *Wczesne rozpoczynanie nauki czytania i pisania umożliwia ponadto opanowanie tych umiejętności na najlepszym możliwym poziomie dla każdego dziecka.*
- *Bardzo istotnym elementem nauki czytania i pisania u dzieci afatycznych są intensywne ćwiczenia usprawniające wszystkie aspekty percepcji słuchowej, szczególnie analizę i syntezę słuchową oraz słuch fonemowy.*
- *Na początku nauki czytania i pisania warto zaczynać wyłącznie od dużego druku. W kolejnych latach nauki, jeśli dziecko zapamięta duży druk, można mu wprowadzić litery małe oraz pisane. Jest pewna grupa dzieci, która ma nasilone problemy z zapamiętywaniem liter oraz ich pisanie. Wskazane jest wówczas rozważenie ograniczenia nauki czytania i pisania do liter drukowanych.*
- *Dzieci afatyczne powinny mieć znacznie obniżone/dostosowane wymagania odnośnie do samodzielnego tworzenia tekstów (opisów, opowiadań, wypracowań). W tym wypadku kryterium użyteczności i niezbędności ma szczególne znaczenie.*

Trudności w uczeniu się matematyki

- *Ważne są systematyczne ćwiczenia w rozumieniu i używaniu pojęć czasowych (pory roku, dnia, miesiące, tygodnie, godziny).*
- *Rozumienie i używanie pojęć określających relacje przestrzenne także powinno być ćwiczone w życiu codziennym, w naturalnych sytuacjach.*
- *W przypadku dzieci, które mają problem z zapamiętaniem cyfr, warto wykorzystać bliskie im skojarzenia: rymowanki, tworzenie przestrzennych cyfr, aby dziecko mogło pokazać ich kształt wielozmysłowo.*
- *Do pełnego ukształtowania operacji matematycznych konieczne jest odpowiednio długie działanie na konkretach oraz równoczesne ilustrowanie tych działań.*
- *Należy upraszczać zdania tekstowe, dzielić je na etapy. Ułatwić dzieciom zrozumienie struktury zadania tekstowego poprzez odnoszenie ich do konkretnych sytuacji, zaznaczanie odpowiednich części zadania kolorami (treść, pytanie, rozwiązanie, odpowiedź), podejmowanie prób wspólnego tworzenia prostych zadań z wykorzystaniem konkretnych sytuacji, bliskich bieżącym doświadczeniom dzieci, dotyczących życia klasy).*
- *W przypadku trudności w pamięciowym opanowaniu tabliczki mnożenia/ wzorów warto pozwolić dziecku na korzystanie z tablic matematycznych.*

Sprawność motoryczna, zaburzenia praksj

- *Dzieci afatyczne powinny być objęte różnymi formami zajęć ruchowych rozwijających dużą i małą motorykę, w tym zdolność planowania motorycznego. Zajęcia ruchowe wspierają terapię logopedyczną.*
- *Bardzo ważną rolę odgrywają zajęcia plastyczno-techniczne; dzieci afatyczne powinny możliwe często wycinać, kleić, składać oraz przyrządzać posiłki.*
- *Ważne znaczenie terapeutyczne mają zajęcia taneczne.*
- *Na zajęciach wychowania fizycznego mogą się ujawniać trudności z wykonaniem nowych ćwiczeń, ze zrozumieniem poleceń, zasad gier zespołowych. Dziecko porównując się z rówieśnikami może wycofywać się z udziału w zajęciach sportowych. Należy oceniać przede wszystkim wysiłek dziecka, a nie jakość wykonania zadania, znaleźć dla niego takie zajęcia, by mogło odnieść sukces*

Funkcjonowanie emocjonalno – społeczne

- *Zanim dziecko afatyczne trafi do klasy w szkole masowej lub integracyjnej, należy przygotować do tej zmiany zarówno dziecko, jak i zespół klasowy (wyjaśnienie problemu dziecka).*
- *Należy właściwie dostosować wymagania do możliwości, potrzeb i zainteresowań dziecka (wymagania są właściwie dostosowane wtedy, gdy dziecko może odnieść sukces. Jeśli ponosi liczne porażki, to może znaczyć, że dostosowanie nie odpowiada jego możliwościom i potrzebom).*
- *Należy pokazywać dziecku użyteczność nabywanych wiadomości i umiejętności w jego życiu.*
- *Należy zapewniać zaspokajanie potrzeby bezpieczeństwa (prawo do popełniania błędów).*

- *Należy odkrywać i zauważać mocne strony dziecka oraz aktywnie je rozwijać (konkursy, pogłębianie wiedzy i umiejętności na tematy interesujące dziecko).*

Zaburzenia integracji sensorycznej

- *Trzeba zwrócić uwagę na ewentualne trudności dziecka z odbiorem i przetwarzaniem bodźców zmysłowych.*
- *Zdecydowana większość dzieci afatycznych powinna systematycznie uczestniczyć w różnych formach zajęć ruchowych, muzyczno-ruchowych.*
- *Wskazany jest trening słuchowy oraz terapia integracji sensorycznej.*

Źródło: Paluch A., Drewniak-Wołosz E. (red.) *Dziecko afatyczne w szkole i przedszkolu*, KOMLOGO, Gliwice 2017

„Niezbędnik” nauczyciela w pracy z dzieckiem afatycznym

- 1. Nawiąż stały kontakt ze specjalistami, którzy pracują z dzieckiem, korzystaj z ich rad, współpracuj.**
- 2. Słuchaj, co mówią rodzice, oni często udzielają cennych wskazówek, mają ciekawe pomysły.**
- 3. Słuchaj, co dziecko mówi do ciebie. Postaraj się zrozumieć „jego język”, żeby chciało z tobą rozmawiać.**
- 4. Wydawaj jasne polecenia, używaj prostego słownictwa.**
- 5. Inicjuj podczas przerw rozmowy, zajęcia integrujące.**
- 6. Chwal na forum klasy mocne strony ucznia.**
- 7. Decyduj, czego w danym momencie można wymagać od afatycznego ucznia (po uprzedniej konsultacji z dzieckiem, rodzicem i nauczycielem przedmiotowym).**
- 8. Nauczycielu wspomagający lub specjalisto w warunkach inkluzji wspierający dziecko afatyczne, ustal z nauczycielami przedmiotowymi priorytety dotyczące dostosowania wymagań, formy i metody pracy z dzieckiem oraz sposób oceniania.**
- 9. Stosując różne formy pomocy uczniowi, rob to dyskretnie.**
- 10. Pozwól na odpytanie ucznia na forum klasy tylko po uprzedniej jego zgodzie.**
- 11. Podczas odpowiedzi oceniaj ogólny sens, a nie poprawiaj pojedynczych wyrazów.**
- 12. Sprawdź podczas zajęć rewalidacyjnych lub podczas indywidualnego spotkania w odpowiadającym wam czasie,**

czy uczeń jest dostatecznie przygotowany do odpowiedzi, sprawdzianu.

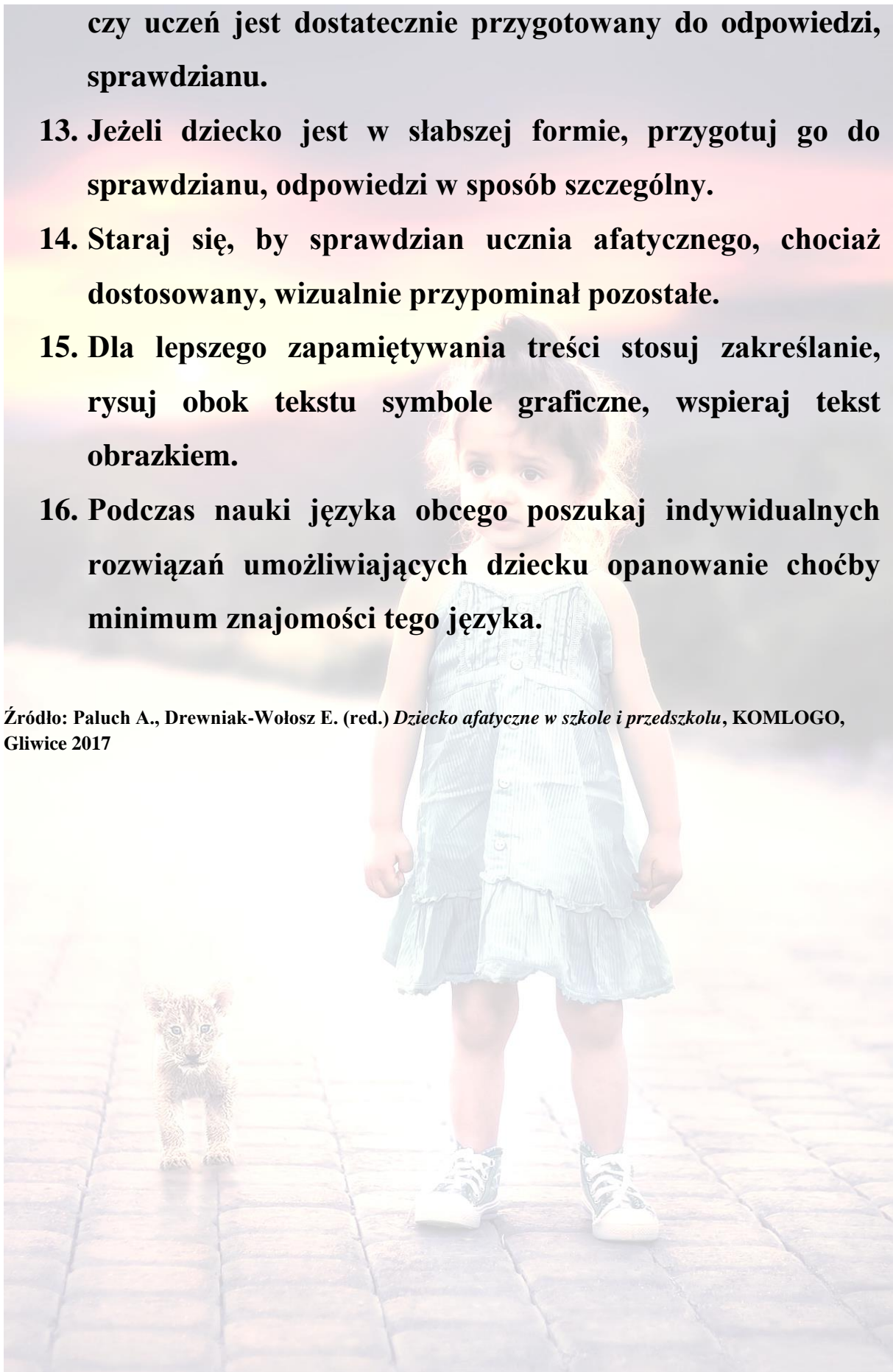
13. Jeżeli dziecko jest w słabszej formie, przygotuj go do sprawdzianu, odpowiedzi w sposób szczególny.

14. Staraj się, by sprawdzian ucznia afatycznego, chociaż dostosowany, wizualnie przypominał pozostałe.

15. Dla lepszego zapamiętywania treści stosuj zakreślanie, rysuj obok tekstu symbole graficzne, wspieraj tekst obrazkiem.

16. Podczas nauki języka obcego poszukaj indywidualnych rozwiązań umożliwiających dziecku opanowanie choćby minimum znajomości tego języka.

Źródło: Paluch A., Drewniak-Wołosz E. (red.) *Dziecko afatyczne w szkole i przedszkolu*, KOMLOGO, Gliwice 2017

IV Dzień Osób z Afazją Rozwojową

1 października 2020 r.

Afazja
- umykające
słowa

Poznaj, Zrozum,
Zaakceptuj

www.rozkodujmyafazje.pl

